

You are accessing the Digital Archive of the Catalan Review Journal.

By accessing and/or using this Digital Archive, you accept and agree to abide by the Terms and Conditions of Use available at http://www.nacs-catalanstudies.org/catalan_review.html

Catalan Review is the premier international scholarly journal devoted to all aspects of Catalan culture. By Catalan culture is understood all manifestations of intellectual and artistic life produced in the Catalan language or in the geographical areas where Catalan is spoken. Catalan Review has been in publication since 1986.

Esteu accedint a l'Arxiu Digital del Catalan Review

A l' accedir i / o utilitzar aquest Arxiu Digital, vostè accepta i es compromet a complir els termes i condicions d'ús disponibles a http://www.nacs-catalanstudies.org/catalan_review.html

Catalan Review és la primera revista internacional dedicada a tots els aspectes de la cultura catalana. Per la cultura catalana s'entén totes les manifestacions de la vida intel·lectual i artística produïda en llengua catalana o en les zones geogràfiques on es parla català. Catalan Review es publica des de 1986.

L'economia catalana avui

Carles A. Gasóliba

Catalan Review, Vol. I, number 2, (1986), p. 43-48

L'ECONOMIA CATALANA AVUI

CARLES A. GASÒLIBA

Des d'una òptica econòmica, Catalunya és una societat industrial madura que està passant, com totes les economies occidentals avançades, un molt acusat procés de transformació marcat per la crisi industrial i pels canvis que implica el pas envers una societat postindustrial. Deixant a d'altres l'estudi d'aquest procés de transformació i de les perspectives futures, assenyalaré les principals característiques de l'economia catalana avui.

Catalunya té una població de més de 6 milions d'habitants, xifra que representa el 16% de l'espanyola, però genera un PIB que el 1983 se situava en els 4,4 bilions de pessetes (31.000 milions de dòlars), la qual cosa representa el 20% de tot el Producte Interior Brut espanyol. El seu caràcter industrial fa que Catalunya aportí més del 25% de l'activitat industrial espanyola. Això fa que Catalunya sigui l'àrea industrial més important d'Espanya i una de les que representa el nivell de riquesa per habitant més elevat d'Espanya.

L'especificitat de Catalunya en el context europeu ens permet comparar-la amb els països petits d'Europa: té, per exemple, el doble de població que Irlanda, o un PIB global similar al de Grècia i força superior al de Portugal. Per altra banda, si la considerem integrada en l'Europa de les Regions podríem comparar-la des d'una òptica econòmica entre les deu primeres àrees industrials europees. Totes aquestes dades serviran per a situar la importància de Catalunya no únicament en el context espanyol, ans també en l'europeu, on gaudeix d'un pes específic ben remarcat i certament reconegut.

La base del pes econòmic de Catalunya està encara avui en la

seva indústria. Ja hem dit que el nostre país era configurat com una societat industrial, que ha seguit l'evolució pròpia de totes les societats occidentals a partir del moment en què s'hi produeix la revolució industrial a finals del segle XVIII. Avui en dia a Catalunya de cada 100 persones que treballen, únicament sis ho fan a l'agricultura, quaranta-quatre a la indústria (compresa la construcció) i cinquanta-una ho fan en el sector serveis — molts d'aquests lligats directament a la pròpia activitat industrial.

Com podem comprovar, el sector agrari català té un pes certament petit, encara que els nivells de productivitat són elevats, i amb àrees especialment destacades d'agricultura especialitzada i de regadiu, a més d'una ramaderia intensiva no vinculada, en la qual resulta especialment rellevant la del porquí i l'aviram i la indústria que se'n deriva. L'especialització de la producció agrària, l'aprofitament màxim de les possibilitats que avui en dia es donen a aquest sector, i el factor equilibrador que el món rural té pel conjunt de la societat catalana, fan que aquest sector rebi una especial atenció per part de l'actual govern de la Generalitat de Catalunya.

Respecte del sector industrial, aquest és molt diversificat, encara que amb una gran concentració de les seves activitats en l'àrea metropolitana de Barcelona, on viuen les dues tercers parts de la població catalana. La indústria catalana es caracteritza per la fabricació de productes manufacturats fonamentalment de consum durador i semidurador, més que no pas de productes bàsics — com per exemple l'acer — o d'alta tecnologia — com ordinadors o avions —. Nosaltres fabriquem automòbils, productes farmacèutics, teixits de llana, cotó i seda, neveres i rentadores, confecció de peces de vestir, maquinària tèxtil, llibres, ciment, etc., és a dir moltes i variades coses que se situen al nivell intermedi esmentat. Aquesta forma de produir no exigeix, fora de molt comptades excepcions, d'empreses de gran dimensió, atès que — i aquesta és una altra de les característiques de la indústria catalana en particular i

de la seva economia en general — l'economia catalana es basa en empreses de petita i mitjana dimensió, d'origen i tradició normalment familiar.

Els quatre principals sectors industrials catalans són el metal·lúrgic, el tèxtil, el químic i l'alimentació, encara que això no vol dir que no hi hagi d'altres que no siguin destacables i significatius. Catalunya és una de les àrees exportadores de ciment més importants no únicament d'Espanya, ans també d'Europa, i també un dels centres europeus més destacats en la fabricació de cosmètics, exporta més xampany — en unitats — que la pròpia França, i és el primer centre de l'edició de llibres en llengua castellana. Crec que serveixen aquests exemples per a adonar-se de la riquesa i la diversitat de la producció manufacturera catalana, i del seu nivell de competitivitat.

La indústria catalana presenta també d'altres característiques que voldria remarcar. Una és la forta interrelació que té amb empreses multinacionals bàsicament d'origen europeu, encara que n'hi podem trobar també de nord-americanes i de japoneses. En la major part de les àrees més dinàmiques de la indústria alimentària, trobem a Catalunya empreses filials de multinacionals que han aportat sovint no únicament recursos financers, ans també les noves tecnologies respecte a les quals Catalunya ha estat i està en dèficit de forma crònica.

Aquest punt em fa relacionar l'economia catalana amb el seu context internacional. Fa temps que l'economia catalana — i més especialment la seva indústria — ha deixat de reduir la seva activitat al mercat espanyol que li era habitual. La progressiva liberalització de l'economia espanyola, per una banda, i la pròpia crisi econòmica, per l'altra, han portat la indústria catalana a contemplar cada cop més els mercats internacionals. Ara ja una part important dels nostres productes manufacturats va a l'exterior, i més particularment a Europa, on venem la meitat dels nostres produc-

tes exportats i d'on venen la meitat dels importats, marcant una complementarietat ben clara en aquests intercanvis i una interpenetració progressiva que ens porta a afirmar que, malgrat el llarg procés que ens resta per a la integració plena a la Comunitat Europea, en certa manera és ja habitual en l'empresari català establir l'escandall dels seus productes no en relació amb el mercat interior espanyol sinó amb l'internacional. La importància d'aquesta tendència es manifesta en el fet que els productes manufacturats que exporta Catalunya signifiquen una quarta part del total dels que exporta Espanya, i que aquest any les primeres empreses exportadores d'Espanya han estat empreses catalanes.

Hem d'avançar molt en el camí ja encetat d'obrir-nos al món, de considerar que el nostre mercat no s'acaba a Cadis o a Logroño o a Màlaga, ans que és amb tot el món amb el qual hem d'estar interrelacionats, que hem de millorar el nivell tecnològic i de competitivitat dels nostres productes, que hem de modernitzar-nos en tants i tants aspectes, fins a anivellar-nos no amb el Japó, o amb Califòrnia, sinó amb els països o àrees dinàmiques en aquests moments a la Comunitat Econòmica Europea com puguin ésser Flandes, o Llombardia, i Piemont.

La indústria catalana des del segle XVIII ha estat sempre de forma bàsica. Dintre del progrés de les economies occidentals avançades, ha sabut anar adaptant-se a les noves indústries i productes, el sector tèxtil clarament dominant ha deixat pas a la metal·lúrgia o la química, però sempre hem anat un pas darrere de les línies de producció més riques i innovadores tecnològicament; és per això que avui podem contemplar amb esperança la sortida de la crisi, a l'ensem, però, que sabem que queden etapes noves per assolir en el necessari i continuat procés de transformació del nostre sector econòmic bàsic — que és l'industrial —, sobre el qual es vertebra tota l'economia catalana.

Resta en aquest ràpid repàs dels sectors productius catalans

parlar del sector serveis, aquesta mena de calaix de sastre en què tot hi cap, des dels transports i les comunicacions fins les institucions financeres, passant pel que ja s'anomena la indústria de l'oci o el comerç. Aquest sector mostra una excepcional dinàmica en aquests moments a Catalunya. El seu creixement malgrat la crisi mostra, una vegada més, la sensibilitat intrínseca de Catalunya per a situar-se en el procés d'evolució que marca les societats avançades. En efecte, fa més de deu anys, en un estudi que es va realitzar sobre l'economia catalana, el Dr. Joan Sardà assenyalava el poc pes que encara tenia el sector serveis. Ara això ja no es pot afirmar; l'establiment d'una Administració pròpia ha promogut determinades activitats que han pres una dinàmica d'especial intensitat, com ha passat amb el comerç o el turisme. Respecte d'aquest darrer, cal tenir en compte que Catalunya rep anyalment uns deu milions de turistes — amb una població, recordem-ho, de sis milions d'habitants — i que hi ha àrees turístiques com la Costa Brava que concentren més oferta hotelera que tota Grècia junta. D'altres sectors menors no tradicionals també assenyalen nous camins, com succeeix amb la televisió, per exemple. Des de l'any 1983 hem establert per fi un canal propi de televisió — el canal tercer — que té una gran transcendència per al desenvolupament del sector serveis tocant a la publicitat, la realització de sèries televisives, etc. D'altres exemples es podrien adduir en la promoció del comerç, de la ja esmentada indústria de l'oci, de la recuperació cultural catalana, o tants d'altres aspectes.

La dinàmica recent de l'economia catalana ens mostra la seva capacitat i les seves possibilitats per a continuar en el que podríem dir-ne el sentit de la història de les societats occidentals avançades. Malgrat les seves dificultats i mancances certes, té un paper reconegut en l'economia espanyola i n'és la part més rica; igualment és coneguda i degudament avaluada en l'Europa comunitària. Òbviament Catalunya no seria el que és ni mantindria la defensa de la

seva pròpia personalitat si no hagués gaudit d'una plataforma econòmica forta i dinàmica, que és el que ha de continuar essent en el futur com a garantia de la nostra pròpia personalitat específica com a poble.¹

CARLES A. GASÒLIBA
BARCELONA

¹ Aquest article es correspon a una comunicació que, amb algunes petites diferències i sota el mateix títol, presentà l'autor al "IV Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica", celebrat a Washington, D.C., del dia 15 al 17 d'abril de 1984.